

Kommunedelplan for tjenesteutvikling i helse- og velferdstjenesten 2017-2029

Sola kommune

Innhold

Kapittel 1 Innledning	5
1.1 Bakgrunn for planen	6
1.2 Hovedmål i planen	7
1.3 Verdigrunnlag	7
1.4 Føringer for planarbeid	8
1.5 Den nye kommunerollen	9
1.6 Sammen om gjennomføring av kommunedelplanen for tjenesteutvikling	10
Kapittel 2 Utfordringer og utviklingstrekk	13
Kapittel 3 Tjenesteutvikling	19
3.1 Satsingsområder	20
3.1.1 Samhandling	20
3.1.2 Brukermedvirkning	21
3.1.3 Forebyggende arbeid	22
3.2 Ressurser	23
3.2.1 Innbygger, pårørende og frivillige	23
3.2.2 Personell og kompetanse	24
3.3 Verktøy	25
3.3.1 Velferdsteknologi	25
3.3.2 Nye arbeidsmetoder	26
Kapittel 4 Revisjon av handlingsdel	26
4.1 Sentrale elementer i handlingsdelen	27
4.2 Retningen videre	28
Kapittel 5 Handlingsdel	32
5.1 Samhandling	33
5.2 Brukermedvirkning	34
5.3 Forebyggende arbeid	35

5.4 Innbygger, pårørende og frivillige _____	36
5.5 Personell og kompetanse _____	37
5.6 Velferdsteknologi _____	38
5.7 Nye arbeidsmetoder _____	39
Referanser _____	40
Samhandling med andre planer _____	41

- SAMMEN OM TJENESTEUTVIKLING -

Kapittel 1

Innledning

Vi står overfor en tid med nye utfordringer i kommunens helse- og omsorgstjenester. Det vil bli knapphet på arbeidskraft innen helse og omsorg, og endret befolknings sammensetning. Fremtidens utfordringer kan ikke løses av kommunens helse og omsorgstjenester alene. Vi må, sammen med innbyggerne våre, finne nye måter å utvikle faglige og økonomisk bærekraftige tjenester på.

«Et sterkt velferdssamfunn kan bare skapes sammen med innbyggerne. Det må bygges på tillit til at folk selv vil ta ansvar og delta aktivt i fellesskapet, ikke bare gjennom offentlige ordninger, men ved å stille opp og utgjøre en forskjell for hverandre i det daglige» (Meld.St.29 (2012-2013) Morgendagens omsorg).

1.4 Føringer for planarbeid

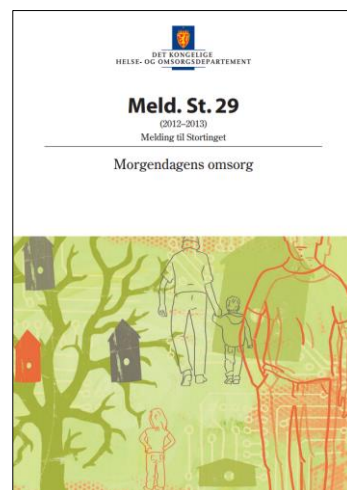
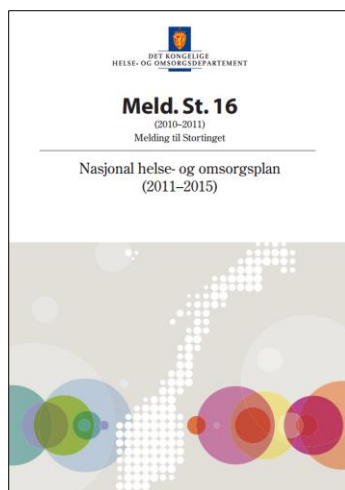
Regelverk

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester er førende for kommunedelplan for tjenesteutvikling i helse- og velferdstjenesten.

Nasjonale planer og føringer

De mest sentrale dokumentene som legger føringer for kommunedelplanen er:

- Stortingsmelding nr. 47 (2008-2009) Samhandlingsreformen. Rett behandling – på rett sted – til rett tid
- Stortingsmelding 16 (2011-2015) Nasjonal helse- og omsorgsplan
- Stortingsmelding 29 (2012-2013) Morgendagens omsorg
- Stortingsmelding 19 (2014-2015) Folkehelsemeldingen – mestring og mulighet
- Stortingsmelding 26 (2014-2015) Fremtidens primærhelsetjeneste. Nærhet og helhet
- NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg

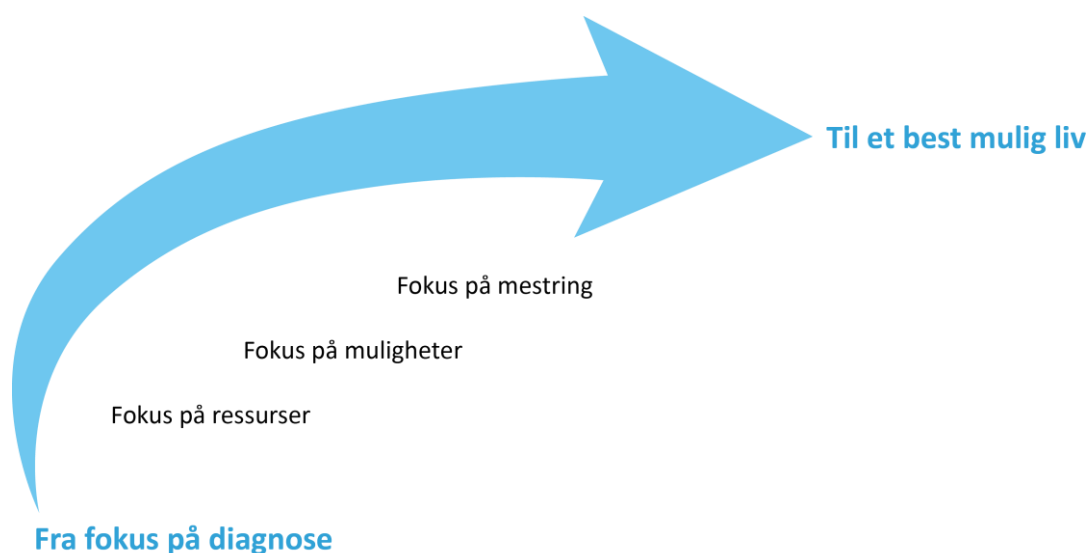

1.5 Den nye kommunerollen

Sola kommune er en vekstkommune både når det gjelder næringsutvikling og befolkningsvekst. Det vil ikke være mulig å opprettholde tjenestetilbudet dersom vi fortsetter å løse vårt oppdrag på samme måte som i dag. Innovativ organisasjonsutvikling er derfor et av satsingsområdene i kommuneplanen. Ved å forenkle og forbedre dagens tjenester, og finne nye løsninger på samfunnsutfordringene, vil vi skape varige endringer.

Vi vil gjøre mindre for innbyggere som kan klare seg selv, og mest for innbyggere som har et stort behov for hjelp. Endringen betyr at vi går fra et servicesamfunn til et fellesskapsamfunn, hvor innbyggerne ikke vil være kunder, men bidragsytere til fellesskapet. Innbyggerne vil på den måten få større innflytelse, og forventningene til tjenestenes kvalitet og omfang blir mer realistiske. Å være en aktiv bidragsyter vil også styrke den enkelte i å ta vare på seg selv. Innbyggere med behov for tjenester blir dermed en del av løsningen, og ikke bare bærere av problemet. Endringen gir økt verdi, og bidrar til å sikre robuste velferdstilbud.

Vi vil gå fra *hva er galt med deg*, til *hva er viktig for deg*. Sola kommune skal ikke lenger gjøre for innbyggerne, men gjøre *sammen med*. Sammen med innbyggeren skal vi planlegge hva som er viktig å gi støtte til for at den enkelte skal klare seg mest mulig selvstendig. Vi skal være med å tilrettelegge for et best mulig liv, fremfor å kompensere for sykdom og skade. Det betyr nye måter å bidra til velferd på, og vil utfordre oss til å tenke faglighet på en ny måte. Å være med å realisere hva som er viktig for den enkelte innbygger, vil kreve større faglighet av våre ansatte.

1.6 Sammen om gjennomføring av kommunedelplanen for tjenesteutvikling

Sammen om tjenesteutvikling har til hensikt å fremme deltakelse og aktivitet fra alle innbyggere, uavhengig av hvem du er eller hvilke utfordringer du står i. Det overordnede målet med planen er å bidra til at alle skal kunne leve aktive og meningsfulle liv, og kunne delta i samfunnet på en likeverdig måte ut fra den enkeltes forutsetninger. Det betyr at vi må samhandle og samskape på tvers av, i og utenfor organisasjonen.

Innbyggerne vil få større innflytelse, og kommunens rolle kan på flere områder bli en tilrettelegger for initiativ og skaperkraft fra innbyggerne og eksterne aktører. Ressurser og kompetanse fra innbyggerne i kombinasjon med kommunale tilrettelegging og støtte, kan gi gode resultater til verdi for lokalsamfunnet. Fremtiden skaper vi sammen for at innbyggerne i Sola kommune kan leve et best mulig liv.

*«Den beste måten å
forutsi fremtiden på
er å skape den»*

-Alan Kay

- SAMMEN OM TJENESTEUTVIKLING -

- SAMMEN OM TJENESTEUTVIKLING -

Kapittel 2

Utfordringer og utviklingstrekk

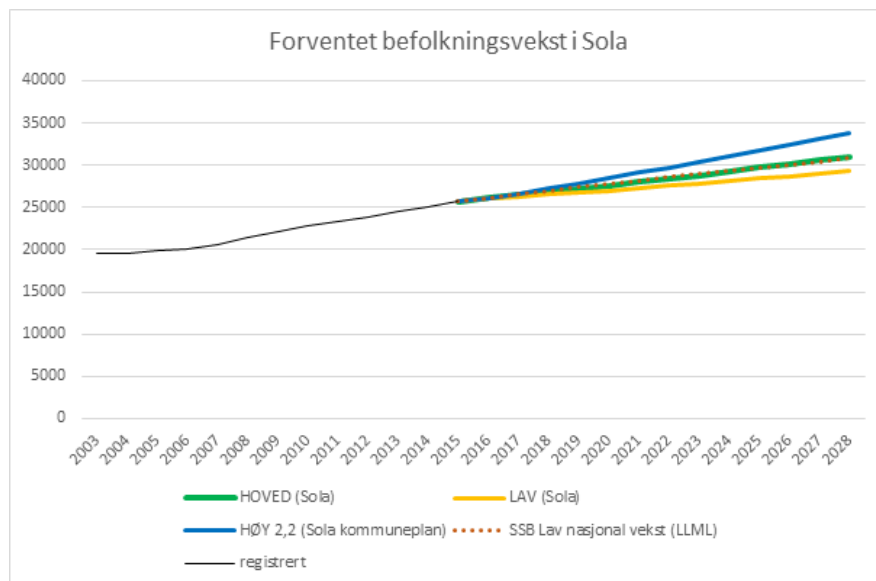

Helsetilstanden i Norge er god, og vi lever stadig lengre. Store deler av befolkningen har god helse og muligheter for å delta i arbeids- og samfunnsliv. Det er derfor spesielt viktig å bidra til at sårbare grupper ikke faller utenfor. Sosial ulikhet i helse etableres allerede i barneårene, og konsekvensene av dårlig helse forsterkes gjennom livet. Utfordringene i Sola er lik de utfordringene en ser på landsbasis.

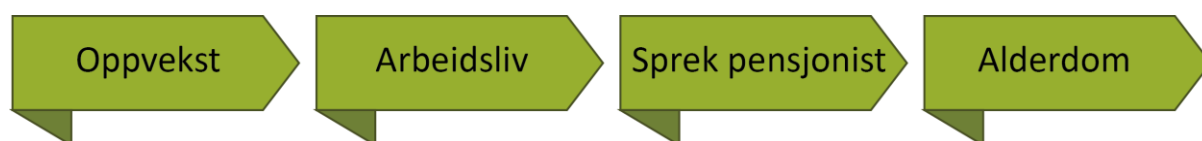
Innbyggere med store og sammensatte behov finnes i alle aldre, og de har mange ulike helseutfordringer. Dette er personer med alvorlig psykisk sykdom og/eller rusproblemer, eldre med flere samtidige sykdommer, personer med kognitiv svikt og demens, personer med nevrologiske sykdommer og personer med utviklings- og/eller funksjonshemming.

Lengre levealder og store fødselskull etter andre verdenskrig gjør at befolknings sammensetningen endres. Andelen eldre over 80 år vil sannsynligvis øke jevnt i årene frem mot år 2040.

Modell:

Eldre i dag er friskere og mer funksjonsfriske enn før. De har høyere utdanning, bedre boforhold og bedre økonomi enn tidligere eldregenerasjon. Økt antall eldre fører også med seg flere eldre som lever med sykdom og skader, særlig i livets siste fase. Dermed er det også grunn til å tro at antallet innbyggere med demenssykdom vil stige. Endringene vil stille større krav til individuell tilrettelegging.

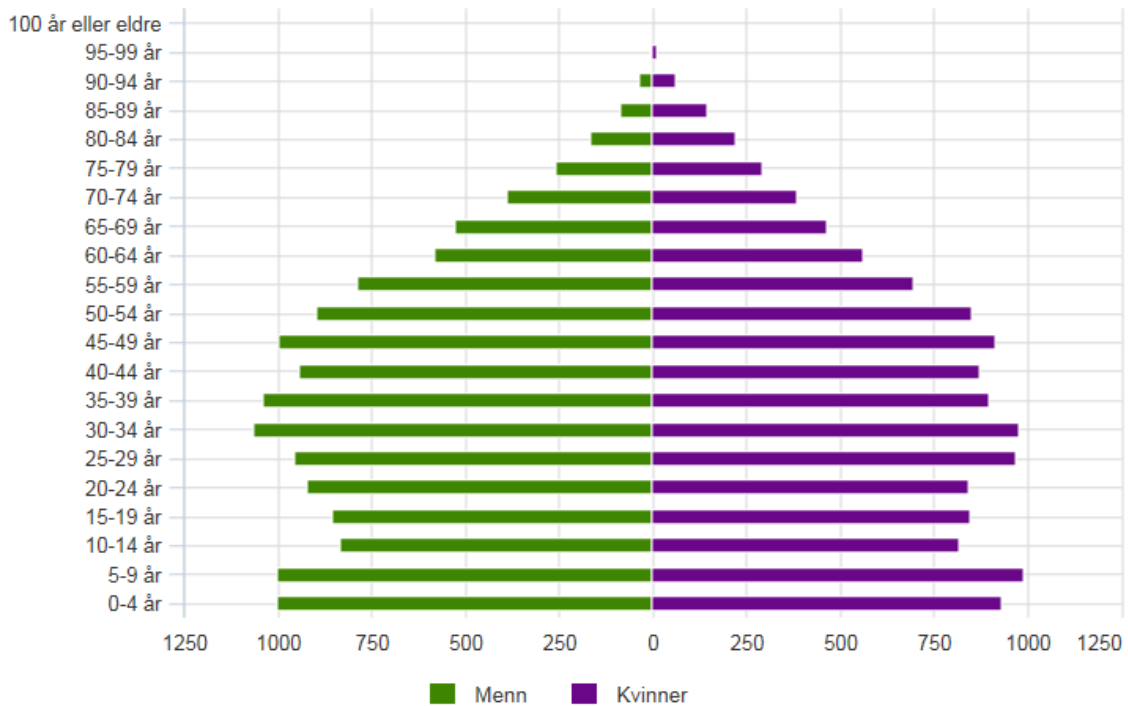
Modellen viser at det ofte er i den siste fasen av livet at det er behov for tjenester. Overganger i livets faser kan/vil medføre endring i livstil og livsstandard, og gir utfordringer på nye områder. Aktiviteter må tilpasses den enkeltes utfordringer i tilværelsen. Statistikker viser at det er flere sprekke pensjonister, og dette er en ressursbølge for et aktivt og helsefremmede lokalsamfunn.

Aldersfordeling i kommunen

[per 1. januar]

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Hvor mange institusjonsplasser det vil være behov for i planperioden vil avhenge av mange faktorer, blant annet hvordan vi lykkes med å tilrettelegge for at flere kan bo hjemme. For å møte fremtidens utfordringer må vi organisere tjenestene på en måte som legger til rette for, og utløser ressurser hos den enkelte innbygger, hos familie og venner, hos frivillige og i nærmiljøet.

Vi vil legge til rette for god livskvalitet og redusert hjelpebehov ved at:

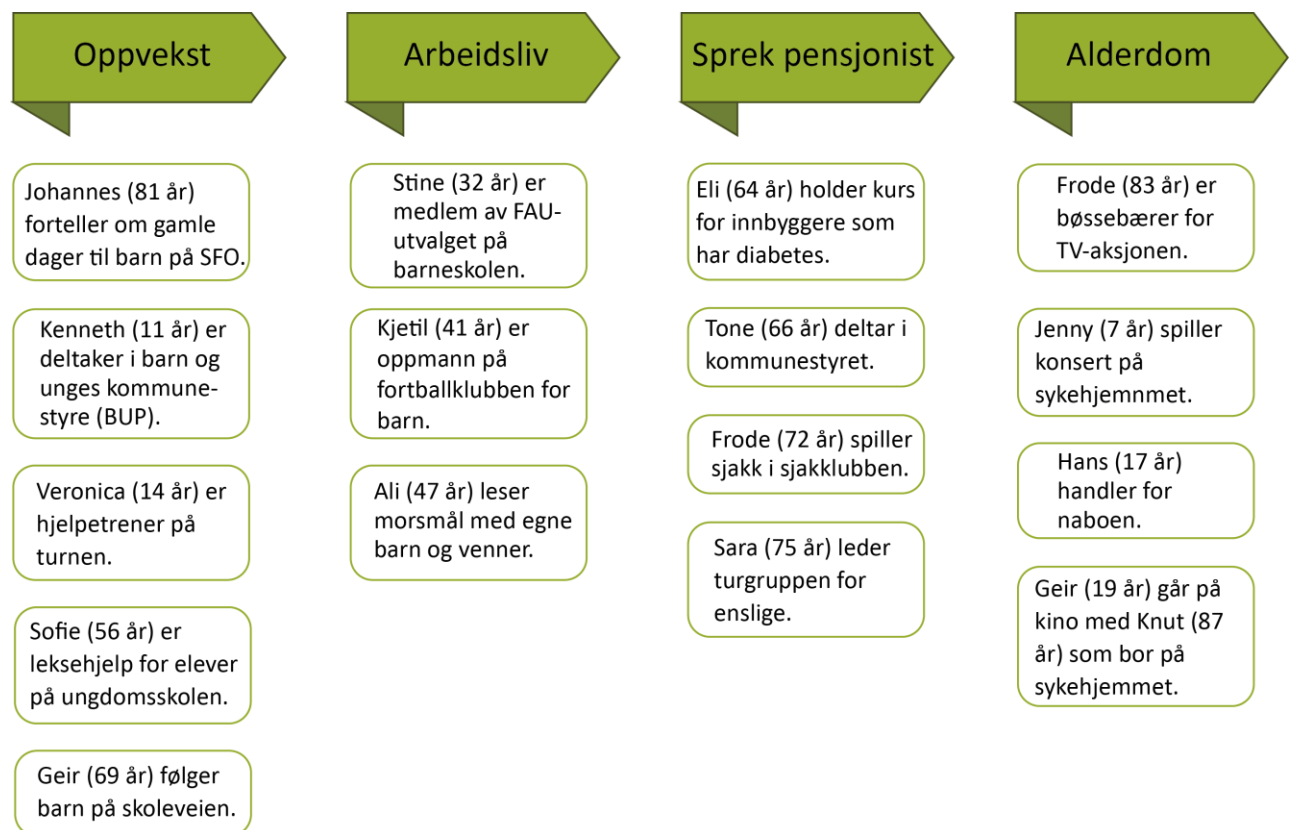
- den enkeltes ressurser i større grad tas i bruk for økt mestringsopplevelse og kontroll over eget liv.
- ny teknologi og innovative løsninger gjøres tilgjengelig.
- det stimuleres til å ta ansvar for seg selv, hverandre, og økt solidaritet mellom generasjoner.
- det blir økt fokus på forebygging.

Ved å prioritere helsefremmende og forebyggende arbeid, kan veksten i behovet for kommunale tjenester bli mindre, forutsatt at tilgjengelige ressurser settes inn der de trengs mest.

Å styrke lokalmiljøets muligheter for handling, medvirkning og medbestemmelse, skaper engasjement og et levende lokalsamfunn. Frivillige er en stor folkehelseressurs som fremmer deltakelse og trivsel. I møte med morgendagens omsorgsutfordringer blir det nødvendig å mobilisere innbyggernes «Ansvaret for hverandre». Vi ønsker å legge til rette for den enkelte innbyggers medansvar i lokalmiljøet, og for fellesskapet.

Figur: Sammen om et aktivt fellesskap i Sola kommune

- SAMMEN OM TJENESTEUTVIKLING -

Kapittel 3

Tjenesteutvikling

For å møte morgendagens utfordringer, må Sola kommune sammen med innbyggerne utvikle felles mål. Hva *du* kan bidra med, hva *vi* kan bidra med, og hvordan vi sammen kan forberede oss på fremtidens utfordringer. Det betyr at vi må utvikle tjenestene våre i en ny retning. Vi må gå fra å være mottaker av pleie og omsorg, til å oppfordre til og legge til rette for aktivitet og deltakelse.

Vi vil også arbeide videre med å sikre god informasjonsflyt og gode samhandlingsrutiner, både mellom de ulike kommunale tjenestene, med spesialisthelsetjenestene samt andre samarbeidspartnere innenfor levekårsområdet. På den måten kan tjenesteytere som skal stå for videre oppfølging, vite hva som har skjedd, og følge opp tjenestemottakeren i tråd med avdekkede behov.

3.1.2 Brukermedvirkning

Mål: Tjenestene skal utvikles sammen med innbygger

Fremtidens helse- og omsorgstjenester skal utvikles sammen med innbyggerne og deres familie og venner. Gjensidig opplæring og veiledning mellom innbygger og tjenestene er en forutsetning for å lykkes med å skape gode, tilpassede tjenester.

Vi skal være med å tilrettelegge for at innbyggerne får mulighet til å foreta egne valg og påvirke behandlingsforløpet. Å benytte brukernes kompetanse er en forutsetning for å utvikle gode, helhetlige og koordinerte tjenester. I Sola kommune skal innbyggere med behov for tjenester, og deres pårørende, være aktive deltakere i utformingen av de tjenester som skal gis.

Målet er at innbyggerne skal ta medansvar, og være involvert i å gjennomføre rehabilitering og behandling. Det er vårt ansvar at det er samsvar mellom innbyggernes behov og faglig forsvarlige tjenester, men vi skal våge å la oss utfordre av innbyggerne til å gi tjenester på nye og utradisjonelle måter. Vi må framover involvere innbyggerne i arbeidet med å finne de gode måtene å utvikle tjenestene på. Det må brukes tid på sammen å utforske grundig hva som er behovet, før en begynner å lete etter løsninger og teste disse.

Barns rett til å si sin mening, å bli hørt og respektert er et av de grunnleggende prinsippene i FNs barnekonvensjon. Forskning og innbyggernes egne erfaringer viser at barna som regel ikke anses som reelle samarbeidspartnere. Helsepersonell går ofte inn i ekspertrollen, som den som vet hva som er best for barnet/ungdommen. Brukermedvirkning forutsetter her at voksne legger til rette for at barn og unge inkluderes, og kan delta på egne premisser.

Vi vil arbeide for at barn og unge får ta del i beslutninger som gjelder dem selv. De skal medvirke i valg og utforming av tjenestetilbud. Retten til medvirkning omfatter å gi informasjon som er tilpasset alder og funksjonsnivå. Barn og unge skal også gis anledning til å evaluere tiltak som gjelder dem selv.

Innbyggere med utfordringer knyttet til psykisk helse og rus klarer ofte ikke å beskrive egne behov. Vi har et ansvar for å tilrettelegge for at innbyggernes behov blir ivaretatt på en forsvarlig måte, og at vi møter dem på deres arenaer for å få kunnskap om deres behov. Vi vil fortsette å utvikle kartleggingsverktøy for å avdekke behov.

Kronisk syke har svært ulike behov og forutsetninger. Målet er å ha så god behandling av grunn sykdommen som mulig. Ut over dette må behovet for tjenester og målsettingen med tjenestene utarbeides sammen med den enkelte.

Innbyggere med store og sammensatte behov har et komplekst sykdomsbilde, med mange ulike aktører å forholde seg til. Tjenestene kan derfor oppleves som fragmenterte, og at tjenesteyterne jobber hver for seg. Når tjenestene er lite samordnet begrenses innbyggernes muligheter til å være med å utforme helhetlige tjenester. I tillegg kan enkelte ha vansker med å uttrykke seg som følge av språkvansker og/eller kognitiv svikt. Det kan føre til redusert mulighet til å foreta egne valg.

I Sola kommune vil vi fortsette arbeidet med å legge til rette for gjensidig opplæring, veiledning mellom innbygger og tjenesteapparat. For at innbyggere skal oppleve sykdomsmestring, må tjenestemottaker og pårørende ha kunnskap om sykdomsbildet og praktiske ferdigheter. Vi vil dermed legge til rette for at innbyggerne kan ta større ansvar for egen livssituasjon.

3.1.3 Forebyggende arbeid

Mål: Tidlig intervensjon

Skal vi lykkes med forebygging og tidlig innsats, må vi ha et langsiktig perspektiv. Vi må våge å velge nye veier. Både for den enkelte innbygger, samt for Sola kommune, vil det å arbeide forebyggende gi bedre kvalitet og være ressursbesparende. Vi vil sammen med innbyggerne arbeide for et best mulig liv, lengst mulig.

Folkehelsearbeid er en oppgave for hele kommunen, og er ikke begrenset til levekårsområdet. Tiltak som tilrettelagte friluftsområder og turstier vil ha stor betydning for folkehelsen.

For levekår vil forebygging ofte være å iverksette tiltak for stoppe videre negativ utvikling, eller unngå forverring av oppståtte sosiale eller helsemessige forhold. Ved å mobilisere den enkeltes ressurser, vil vi fokusere på hvordan videre utvikling kan stoppes eller snus.

For at utsatte barn og unge skal få den hjelpen de trenger, må utfordringer og hjelpebehov avdekkes så tidlig som mulig, både i forhold til alder og problemutvikling.

Det mest virkningsfulle tiltaket for å hindre at mennesker utvikler psykiske lidelser og rusproblemer er å forebygge. For å nå frem med forebyggende tiltak må vi møte barn og ungdommer på deres arenaer.

Vi vil ha fokus på tiltak som fremmer trygghet og tilhørighet hos barn og unge. Målet er å gi barn og unge en best mulig utvikling.

Forebygging handler også om god informasjon om sykdom, råd for å unngå eller bremse forverring der dette er mulig, og tidlig innsats for å forebygge følgende av forverring. Tilrettelegging av bolig, trening for å mestre dagliglivets gjøremål, samt planlegging for framtiden kan gjøre funksjonstapet mindre og sykdom lettere å bære.

Målet er å fange opp endringer i helsetilstand så tidlig som mulig for å forebygge forverring, og unngå innleggelse på sykehus. Det betyr at vi må vektlegge forebygging, rehabilitering, sosial og fysisk aktivitet og lindrende behandling.

Innbyggere med store og sammensatte behov klarer ofte ikke å etterspørre nødvendige tjenester som legetjenester, men er avhengige av bistand fra pårørende og helsepersonell. Ansatte i Sola kommune må derfor ha god og flerfaglig kompetanse i å oppdage forverring i helsetilstanden. Dette for å unngå at tiltak iverksettes for sent i forløpet.

Sola kommune vil i planperioden styrke den flerfaglige kompetansen, og arbeide videre med å sikre god informasjonsflyt. I tillegg vil vi ha fokus på lindrende behandling tidlig i sykdomsforløpet.

3.2 Ressurser

Mål: Engasjerte og involverte/aktive pårørende

3.2.1 Innbygger, pårørende og frivillige

I fremtidens helse og omsorgstjenester har pårørende og frivillige en viktig rolle i samspill med kommunens tjenester, og disse er en svært viktig ressurs som skal anerkjennes. Svært mange pårørende ønsker å hjelpe til når en av deres nærmeste får behov for hjelp. Pårørende kan oppleve å få et stort ansvar som følge av manglende koordinering og samhandling mellom tjenesteområdene.

Ved å tidligere komme i kontakt med pårørende med omsorgsoppgaver for syke familiemedlemmer, kan vi gi informasjon om hvilke kommunale, frivillige og andre tilbud som finnes for å avlaste og forebygge uhelse hos pårørende. En tydelig og tidlig avklaring på hvilke tilbud kommunen har, og hva som ikke er kommunens oppgaver, kan avklare forventninger og forbygge konflikter.

Frivillige skal ikke erstatte eller ta over kommunale tjenester, men sammen skal de utvikle nye arbeidsformer. Likeverd, kunnskap og gjensidig respekt for hverandre sine roller er avgjørende for å lykkes i samarbeidet.

3.2.2 Personell og kompetanse

Mål: Riktig kompetanse til rett tid, på rett plass

God kvalitet på tjenestene også i fremtiden, krever at vi tar i bruk nye arbeidsmetoder og nye faglige tilnærminger. Vi må legge mer vekt på rehabilitering, tidlig innsats, aktivisering, miljøbehandling, nettverksarbeid og veiledning av pårørende og frivillige. Det betyr at vi må se på organiseringen av tjenestene, hvordan vi samarbeider og samhandler med resten av samfunnet. Vi må våge å utfordre dagens måte å organisere tjenestene på, flytte etablerte grenser mellom profesjoner og mellom virksomhetsområder i kommunen.

Skal vi lykkes med målet *Sammen om tjenesteutvikling*, forutsetter det god ledelse og styring. Det krever god ledelse på alle nivåer, og ikke bare at den enkelte deltjeneste eller tjenesteyter gir gode tjenester. Vi har, og vil fortsatt ha, stort fokus på lederutvikling. I Sola kommune er det et krav at alle virksomhetsledere og avdelingsledere skal gjennomføre lederutviklingsprogrammet.

Vi skal fortsatt ha en høy andel ansatte med fagutdanning. Solide og nyskapende fagmiljøer vil være viktig både for god fagutvikling, og for at Sola kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver i årene fremover. Nye måter å tenke velferd på betyr at våre medarbeiderne ikke bare leverer tjenester, men også er med å skape gode tjenester. Vi trenger selvstendige medarbeidere som kjenner eierskap til verdier, mål og oppgaver, og som kan lede seg selv og samarbeide. Vi vil ha fokus på at alle medarbeidere får bidra med sin kunnskap, sine erfaringer og sin ekspertise. Våre medarbeidere skal få mulighet til å være med å forbedre og fornye tjenestene og egen arbeidshverdag.

Mange av innbyggerne som har behov for tjenester har et sammensatt sykdomsbilde, der ulike hensyn må veies mot hverandre. Sola kommune trenger medarbeidere som forstår og ser helheten, uten å begrense egenressursene til den enkelte innbygger. Vi skal ikke gi hjelp der den enkelte kan klare seg selv. Å se muligheter til egenmestring hos innbyggere med behov for tjenester krever god kompetanse. Våre medarbeidere må derfor ha bred generell kompetanse. Vi vil i planperioden ha et særskilt fokus på å styrke breddekompetansen.

Enkelte innbyggere vil ha behov for svært spesialiserte tilbud, som det vil være uforholdsmessig ressurskrevende å opprette og opprettholde i kommunen. For denne type tilbud skal Sola kommune samarbeide med omliggende kommuner for å gi faglig gode tjenester.

3.3.2 Nye arbeidsmetoder

Mål: Fra mottaker til deltaker

Tjenesteutvikling handler om å bygge videre på det som virker, og ha fokus på at nye metoder kan utvikles. Vi skal ta i bruk ny kunnskap og ha mer flerfaglig samarbeid. Vi vil også se på nye måter å organisere kompetanse/medarbeidere på, og ha en mer aktiv samhandling med innbyggerne.

Sola kommune kan ikke opprettholde tjenestene som i dag dersom vi fortsetter å løse oppgavene på samme måte. Vi skal gjøre mer av det som gir positive effekter, som økt mestring og selvstendighet hos innbyggere med behov for tjenester. Sola kommune vil ha en viktig oppgave i å støtte, veilede og motivere. Vi skal bistå innbyggerne i å sette mål for egen utvikling, og flere av tjenestene vil foregå i innbyggenes egne hjem. Vi vil derfor innføre Recovery-filosofien i alle virksomhetene i levekår. Recovery handler om å finne egne ressurser i samarbeid med venner, familie, kollegaer eller fagpersoner. Utgangspunktet er erfaringene til den enkelte innbygger.

«Recovery handler om å leve et så godt liv som mulig» (I South London and Maudsley NHS Foundation Trust, 2007, s.8).

Vi vil også innføre det gode pasientforløp i alle virksomheter. Det handler om systematisk oppfølging hvor tjenestene formes sammen med innbyggerne, med utgangspunkt i hva er viktig for deg. Sola kommune vil fortsatt delta i læringsnettverket for gode pasientforløp. Nettverket er finansiert av Helse og omsorgsdepartementet og eies av KS.

For at innbyggerne skal kunne bo hjemme må institusjonsplassene i større grad brukes til korttid, avlastning og rehabilitering. Det betyr at vi vil se på mulighetene for å gjøre om langtidsplasser i institusjoner til korttids- rehabiliteringsplasser. Vi vil også se på mulighetene for andre botilbud som omsorgsboliger.

«Omsorgskrisen skapes ikke av eldrebølgen, men av forestillingen om at omsorg ikke kan gjøres annerledes enn i dag» (Kåre Hagen, 2011).

Kapittel 4

Revisjon av handlingsdel

Kommunedelplan for tjenesteutvikling i helse- og velferdstjenesten, med tilhørende handlingsdel, ble ferdigstilt i 2017. Planen er gjenlende i en 12 års periode, fra 2017-2029. Handlingsdelen skal evalueres årlig og revideres hvert fjerde år. Revisjon av handlingsdelen ble ferdigstilt i mai 2022 og er utarbeidet i samarbeid mellom virksomhetene og stab.

Tekstdelen i kommunedelplanen er i stor grad like aktuell i dag, som den var i 2017. Kommunen fortsetter å jobbe med de syv satsningsområdene; *samhandling, brukermedvirkning, forebygging, pårørende og frivillighet, personell og kompetanse, velferdsteknologi og nye arbeidsmetoder*. Målet de neste fire årene vil fortsatt være «*Sammen om tjenesteutvikling*».

Samtidig som delplanen oppleves å være relevant også i 2022, er det behov for å tilføre elementer. Kommuneplanen, som delplanen bygger på, har blitt revidert, kommunen har fått nye verdier og i 2018 kom stortingsmelding nr 15, «Leve hele livet». «Leve hele livet» er en nasjonal satsning som skal hjelpe kommunene med å nå målene om bærekraftige tjenester. Våren 2022 ble Sola kommune med i det nasjonalt nettverket, TØRN. TØRN er en metode som kan brukes til å finne løsninger på utfordringene knyttet til økt etterspørsel etter omsorgstjenester og tilgjengelige ressurser og kompetanse.

4.1 Sentrale elementer i handlingsdelen

Kommuneplan

I den reviderte kommuneplanen står koblingen mellom kommunens samfunns mål og FNs bærekrafts mål sentralt. Kommunedelplanen for tjenesteutvikling i helse- og velferdstjenesten bygger på kommuneplanen og på de fire samfunnsmålene:

1. I Sola skaper vi tilhørighet gjennom deltakelse
1. I Sola bygger vi et bærekraftig samfunn
1. I Sola gir en solid økonomi oss handlekraft
1. I Sola er vi kreative og tar i bruk nye løsninger

På samme måte som kommuneplanen skal delplanen bidra til å realisere kommunens visjon, «*ansvar for hverandre*».

Verdier

Kommunens verdier har endret seg siden kommunedelplanen ble utarbeidet i 2017. De tidligere verdiene respekt, omsorg, verdighet, lojalitet og medinnflytelse er erstattet med ***raushet, mestring og mot***.

Nasjonal satsning

I 2018 ble stortingsmelding «leve hele livet» lansert. Reformen skal bidra til at eldre kan mestre livet lenger, ha trygghet for at de får god hjelp når de har behov for det, at pårørende kan bidra uten at de blir utslitt og at ansatte kan bruke sin kompetanse i tjenestene. Reformen skal hjelpe kommuner i Norge med å møte utfordringer, nå og i framtiden, og med å nå målene om bærekraftige omsorgstjenester. I Sola har vi valgt satsningsområdene et *aldersvennlig lokalsamfunn og mat og måltider* fra reformen.

TØRN

Våren 2022 ble levekår med i TØRN-prosjektet. TØRN er et tiltak under Kompetanseløft 2025, og er et virkemiddel for å nå intensjonene i «Leve hele livet»- reformen. TØRN skal blant annet bidra med å finne løsninger på utfordringene knyttet til økt etterspørsel etter omsorgstjenester og tilgjengelige ressurser og kompetanse. Gjennom prosjektet er kommunen med i nasjonalt nettverk. I Sola har vi valgt følgende satsningsområder:

1. Heltidskultur
1. Kompetanse
1. Nye arbeidsmetoder
1. Ledelse

4.2 Retningen videre

I revidert handlingsdel er retningen vi skal bevege oss i gjort enda tydeligere. Vi skal gå i takt i kommunen og fortsette å jobbe for innbyggerne uavhengig av alder, etnisitet, sosial bakgrunn, bosituasjon og diagnose. Vi skal i enda større grad jobbe *sammen med* innbyggerne og med brukermedvirkning og samhandling. Vi skal bidra til å øke bevisstheten rundt at *hver enkelt* tar større ansvar for eget liv og egen helse. Vi skal benytte oss av eldreressursen, fortsette å ta utgangspunkt i det friske i hver enkelt og jobbe med rehabilitering og tidlig innsats. Målet er at innbyggerne skal bo lengst mulig hjemme og oppleve mestring og livskvalitet ut fra sin situasjon. Vi skal i enda større grad jobbe sammen med pårørende og frivillige og legge til rette for at de kan stå i rollen over tid. Vi skal fortsette å jobbe for å nå intensjonene i «Leve hele livet» og bidra til at Sola blir et enda mer aldersvennlig lokalsamfunn. Vi skal planlegge og endre oss slik at kommunen er i stand til å møte de demografiske utfordringene vi står overfor, nå og i tiden framover. Gjennom deltakelse i TØRN skal vi jobbe med heltidskultur, kompetanseheving og kompetanse deling, ny arbeidsdeling og arbeidsmetoder og ledelse. For å nå målene vil det kreve tettere samhandling mellom enkeltpersoner, avdelinger, virksomheter og tjenesteområder. Det kreves tettere samhandling mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten, omkringliggende kommuner, utdannings- og forskningsmiljø og næringslivet, innbyggere, pårørende, frivillige lag og foreninger.

I levekår har vi følgende målsetning som gjelder i alle ledd:

«I Sola kommune gir vi helhetlige og bærekraftige helse- og omsorgstjenester som legger til rette for livskvalitet og mestring for den enkelte.

Vi tar utgangspunkt i innbyggernes ressurser og utvikler og utfører tjenestene sammen med innbyggerne.

Virksomhetene løser hverdagens utfordringer gjennom hensiktsmessig arbeidsdeling, tilstrekkelig kompetanse og samhandling.

Levekår kjennetegnes av medarbeidere som mestrer arbeidshverdagen, trives på jobb og som bidrar til forbedring og utvikling».

- SAMMEN OM TJENESTEUTVIKLING -

- SAMMEN OM TJENESTEUTVIKLING -

Kapittel 5

Handlingsdel

Dette kapitlet viser kommunens satsningsområder og hva vi skal arbeide med fram mot 2029. Virksomhetene i levekår tar utgangspunkt i kommunedelplanen og tilhørende handlingsdel når deres handlingsplaner utarbeides. Virksomhetenes handlingsplaner evalueres og korrigeres årlig og godkjennes i lokale kvalitetsteam. Flere av tiltakene rapporteres i årsrapporten. Handlingsdelen i kommunedelplanen evalueres årlig og revideres hvert 4. år.

FORUTSETNINGER

Samhandling, brukermedvirkning og forebygging

5.1 Samhandling

Mål: Sammen om tjenesteutvikling

Gode tilpassede tjenester skapes i samspill mellom innbyggere, familie og venner, ansatte og samarbeidspartnere. Vi ser på alle som likeverdige parter, som sammen skal legge til rette for et godt felleskap i vårt lokalsamfunn. Samhandling skal bidra til at Sola kommune har helhetlige og bærekraftig tjenester, nå og i framtiden.

Delmål	Tiltak
Videreutvikle samhandlingen på tvers av avdeling, virksomhet og tjenesteområder.	<p>Legge til rette for økt bruk av kompetanse på tvers, og utvikle organisasjonens evne til å løse oppgaver på tvers av avdelinger, virksomheter og tjenesteområder.</p> <p>Delta i TØRN prosjektet. Gjennom deltakelse i prosjektet skal vi jobbe for økt kompetanseutvikling og kompetansemobilisering, ny arbeidsdeling og samarbeid på tvers, heltidskultur og lederutvikling.</p>
Videreutvikle samhandling med innbyggerne.	<p>Ha tilgjengelig og oppdatert informasjon på kommunens hjemmesider om selvhjelpstjenester og tjenestetilbud.</p> <p>Legge til rette for at innbyggere er aktive deltakere i utforming av framtidens tjenester.</p> <p>Legge til rette for at den enkelte innbygger er aktiv deltaker i å finne løsninger for å mestre egen hverdag.</p> <p>Avklare forventninger til tjenestetilbudene.</p> <p>Jobbe aktivt og regelmessig med evaluerings- og forbedringsarbeid.</p>
Videreutvikle samhandling med pårørende, frivillige og lag	<p>Utarbeide og implementere pårørendestrategi.</p> <p>Videreutvikle samhandling med pårørende, frivillige og lag som er i tråd med intensjonene i «Leve hele livet».</p> <p>Være med å bidra til økt rekruttering av frivillige.</p>
Videreutvikle samhandlingen med spesialisthelsetjenesten,	<p>Delta i relevante nettverk og samarbeidsfora.</p>

omkringliggende kommuner og utdannings- og forskningsmiljø.	<p>Aktivt dele kunnskap og erfaringer, og samarbeide om oppgaveløsning som fremmer mer helhetlig og samordnet tjeneste for innbyggerne.</p> <p>Delta i klyngesamarbeid forskning.</p> <p>Videreutvikle samarbeidet med utdanninginstitusjonene i vår region.</p> <p>Rigge tjenesteområdet til å imøtekomme muligheter og utfordringer knyttet til åpningen av nye SUS.</p>
---	--

5.2 Brukermedvirkning

Mål: Tjenesten skal utvikles sammen med innbyggerne.

Helse- og omsorgstjenester skal utvikles sammen med innbyggerne. Å benytte brukernes ressurser og kompetanse er en forutsetning for å gi helhetlige, koordinerte og bærekraftige tjenester.

Delmål	Tiltak
<p>Legge til rette for at innbyggerne tar medansvar for eget liv ved å aktivt delta i utforming av tjenestene uavhengig av alder, diagnose og livssituasjon.</p> <p>Legge til rette for brukermedvirkning slik at innbyggere kan komme med forslag til tjenesteutvikling og si noe om «hva er viktig for meg».</p>	<p>Legge til rette for at arbeidsprosesser utformes slik at det gir mulighet for innbygger å være en naturlig deltakende aktør.</p> <p>Organisere samhandlingsarena hvor innbyggerne kan komme med forslag til hvilket Sola de ønsker å bo i.</p> <p>Jobbe aktivt og regelmessig med evaluerings- og forbedringsarbeid etter innspill fra innbyggere.</p>

FORUTSETNINGER

Samhandling, brukermedvirkning og forebygging

5.3 Forebyggende arbeid

Mål: Tidlig intervensjon.

Vi vil sammen med innbyggerne arbeide for et best mulig liv, lengst mulig. Gjennom tidlig innsats vil vi legge til rette for å redusere sosiale forskjeller og fremme god folkehelse.

Delmål	Tiltak
Legge til rette for inkludering og deltakelse på ulike arenaer i samfunnet, i ulike livssituasjoner og livsfaser, for å forebygge utenforskap og redusere sosiale ulikheter.	Jobbe for å inkludere innbyggerne til deltakelse på nivå som passer dem, uavhengig av alder, etnisitet, kulturelle bakgrunn, diagnose og livssituasjon. Arbeide for digital kompetanse og deltakelse. Styrke samhandling mellom tjenesteområdene levekår og oppvekst, med fokus på forebyggende helsearbeid i barnehage og skole, og samhandling på tvers av generasjoner.
Legge til rette for at innbyggerne selv skal kunne ivareta egen helse og mestre egen hverdag.	Innføre og videreutvikle arbeidsmetoder, tiltak og aktiviteter som fremmer mestring, deltakelse og forebygging i alle aldre og livssituasjoner. Revidere og implementere rehabiliteringsplan. Legge til rette for at innbyggerne blir kjent med innholdet i «Leve hele livet» reformen og informasjonskampanjen «planleggelitt.no».

RESSURSER

Pårørende og frivillige, personell og kompetanse

5.4 Innbygger, pårørende og frivillige

Mål: Engasjerte og involverte/aktive pårørende og frivillige

Pårørende og frivillige skal ikke erstatte kommunale tjenester, men vi skal utfylle hverandre.

Kommunen skal støtte pårørende i deres arbeid og hjelpe dem til å kunne stå i rollen over tid.

Delmål	Tiltak
Benytt oss aktivt av pårønderessursen samtidig som vi bidrar til at pårørende kan fungere som en ressurs over tid, uten å bli utslitt.	Utarbeide og implementere en helhetlig pårønderestrategi. Gi opplæring og trygghet i pårønderollen. Utarbeide rutine for involvering av brukere, og pårørende på tjenestenivå. Tidlig i forløpet, gi informasjon om tjenester som kan gjøre hverdagen lettere. Ha tilgjengelig og oppdatert informasjon på kommunens hjemmesider om tilbud til pårørende.
Styrke tilbudet til innbyggerne ved å utvide samarbeidet med frivillige lag og organisasjoner.	Medvirke i utarbeidelse av felles overordnet frivillig strategi, ved behov. Videreutvikle samarbeid med frivilligkoordinator. Videreutvikle samarbeidet med frivillige. Vurdere nye tilnæringsmetoder for rekruttering og organisering av frivillige.

5.5 Personell og kompetanse

Mål: Riktig kompetanse til rett tid, på rett plass

Vi løser hverdagens utfordringer gjennom hensiktsmessig arbeidsdeling, tilstrekkelig kompetanse og samhandling på tvers. Tilstrekkelig og rett kompetanse sikrer god kvalitet på tjenesten til innbyggerne.

Delmål	Tiltak
<p>Øke kompetansemobilisering og kompetanseutvikling og ta i bruk ny oppgaveløsning og arbeidsdeling.</p> <p>Utvikle heltidskultur.</p> <p>Øke nærværet i alle virksomheter.</p>	<p>Delta i TØRN-prosjektet.</p> <p>Legge til rette for kompetanseheving, kompetanseutvikling og læring på arbeidsplassen.</p> <p>Finne oppgave- og bemanningsløsninger som muliggjør hele stillinger, gir flyt i arbeidsprosesser og legger til rette for tverrfaglig oppgaveløsning.</p> <p>Jobbe med nærværarbeid, forebygging og oppfølging.</p>
<p>Ha kompetente og modige ledere med handlingsrom til å utøve ledelse.</p>	<p>Delta i KS- lederutviklingsprogram.</p> <p>Arbeidsdeling som øker handlingsrommet for utøvelse av ledelse.</p>

VERKTØY

Velferdsteknologi og nye arbeidsmetoder

5.6 Velferdsteknologi

Mål: Teknologiske løsninger skal fremme selvstendighet og mestring

Sola kommune skal ta i bruk teknologiske løsninger som fremmer selvstendighet og mestring hos innbyggere og som avlaster og trygger pårørende. Teknologi kan bidra til at innbyggere kan bo lengre i egen bolig.

Delmål	Tiltak
<p>Ta i bruk velferdsteknologi som bidrar til;</p> <ul style="list-style-type: none"> • at innbyggere mestrer flere oppgaver • å avlaste og trygge pårørende • å forenkle arbeidsprosesser for ansatte <p>At Sola kommune skal være en foregangskommune innen bruk av velferdsteknologi i vår region.</p> <p>Velferdsteknologi skal være med å bidra til bærekraftige tjenester.</p>	<p>Fortsette å tilby velferdsteknologi til personer med funksjonsnedsettelse.</p> <p>Innføre/ videreutvikle digital hjemmeoppfølging.</p> <p>Innføre nasjonale e-helseløsninger.</p> <p>Optimalisere bruk av pasientvarsling i institusjonene.</p> <p>Få nettilgang i alle boliger slik at bruken av teknologi kan brukes der det er hensiktsmessig.</p> <p>Øke bruk av elektronisk medisindispenser.</p> <p>Øke volum på bruk av GPS/lokaliseringsteknologi.</p> <p>Øke bruk av sensorer hos hjemmeboende.</p> <p>Vurdere innføring av felles kommunal journal.</p> <p>Fortsette å gi ansatte digitale verktøy som forenkler og gir økt kvalitet i arbeidshverdagen.</p> <p>Ta rollen som velferdsteknologikordinator i Rogaland.</p> <p>Delta i interkommunale samarbeid på velferdsteknologiområdet.</p> <p>Vurdere bruk av nye teknologier fortløpende.</p>

5.7 Nye arbeidsmetoder

Mål: Fra mottaker til deltaker

Vi skal løser hverdagens utfordringer gjennom hensiktsmessig arbeidsdeling, tilstrekkelig kompetanse og samhandling på tvers. Vi skal bygge videre på det som virker, samtidig som vi utvikler og tar i bruk nye metoder.

Delmål	Tiltak
Ved hjelp av nye arbeidsmetoder, jobbe for å nå målsetningen om at vi i Sola kommune skal gi vi helhetlige og bærekraftige helse- og omsorgstjenester.	Være åpne for å ta i bruk nye arbeidsmetoder og organiseringer. Lytte til hverandre og lære av hverandre.
Ved hjelp av nye arbeidsmetoder, at innbyggerne opplever å være inkludert i samfunnet, at de kan bo hjemme og mester egen hverdag så lenge som mulig.	Legge til rette for brukermedvirkning Ta i bruk ny teknologi
Innbyggere skal delta i samfunnsliv, bidra med frivillighet.	Satse på tiltak rundt egenmestring. Ha rehabiliterende tankesett.
Involvere innbyggere, pårørende, medarbeidere, frivillige og se på løsninger på tvers av fagområder og kommunegrenser.	Ta i bruk metoder som fremmer aktive og deltakende innbyggere. Bidra til utvikling av variasjon i type tilrettelagte boliger.

Referanser

Norge. Helse og omsorgsdepartementet. Demensplan 2020. Et mer demensvennlig samfunn.

NOU (2011:11) Innovasjon i omsorg

Skodd for framtida. Et refleksjonshefte for utvikling av lokal arbeidsgiverpolitikk. Kommunesektorens organisasjon (KS)

Stortingsmelding nr. 47 (2008-2009) Samhandlingsreformen. Rett behandling – på rett sted – til rett tid

Stortingsmelding 16 (2011-2015) Nasjonal helse- og omsorgsplan

Stortingsmelding 29 (2012-2013) Morgendagens omsorg

Stortingsmelding 19 (2014-2015) Folkehelsemeldingen – mestring og mulighet

Stortingsmelding 26 (2014-2015) Fremtidens primærhelsetjeneste. Nærhet og helhet

Stortingsmelding 15 (2017-2018) Leve hele livet

Ungdata undersøkelsen 2016 Sola kommune

Samhandling med andre planer

Kommuneplan 2015-2026

Strategisk HMS plan 2016 – 2018

Overordnet beredskapsplan (adm. del, operativ del)

Beredskapsplaner

Plan for evakuerte og pårørende

Samarbeidsavtale SUS

Samarbeidsavtale legevakt

Interne samarbeidsavtaler (bestiller – virksomhetene)

Serviceerklæringene/ tjenestestandardene – politisk vedtatt, men ikke revidert.

Smittevernplan

Sola kommune
Ansvar for hverandre

Navn: Sola kommune

Adresse: Rådhusvegen 21, 4050 Sola

Tel: 51 65 33 00

Webside: www.sola.kommune.no